

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Horace Walpole and his correspondents : social network analysis in a historical context

Henstra, F.H.

Citation

Henstra, F. H. (2014, May 28). *Horace Walpole and his correspondents : social network analysis in a historical context*. LOT dissertation series. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/25845>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/25845>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/25845> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Henstra, F.H.

Title: Horace Walpole and his correspondents : social network analysis in a historical context

Issue Date: 2014-05-28

Samenvatting

Horace Walpole en zijn correspondenten Sociale-netwerkanalyse in een historische context

In dit proefschrift onderzoek ik het netwerk en het taalgebruik van de 18e-eeuwse politicus, auteur en mecenas Horace Walpole (1717-1797) en zijn correspondenten. De meeste informanten in het netwerk behoren tot de hogere klasse en zijn van het mannelijke geslacht. Nevalainen en Raumolin-Brunberg (2003:27) noemen mannen uit de bovenklasse het klassieke onderwerp van taalkundig onderzoek. Om die reden past het materiaal dat ik hier onderzoek niet bij de groeiende belangstelling en vraag naar onderzoek van de taal van de onderklasse, zoals gedaan door o.a. Elspaß *et al.* (2007), Fairman (2007a en 2007b) en Sokoll (2001). In dit proefschrift ga ik de strijd aan met de stelling dat de taal van de bovenklasse niet interessant of relevant is omdat deze uniform zou voldoen aan de standaard.

De basis voor het onderzoek naar variatie in taalgebruik binnen een netwerk is het gebruik van sociale-netwerkanalyse, waarbij kritisch gekeken wordt naar de toepassing hiervan op historisch materiaal in eerder onderzoek en naar de functionaliteit ervan in het algemeen bij het gebruik van historische data. Dit gebeurt in dit proefschrift door middel van enkele case-studies waarin clusters uit het netwerk van Horace Walpole en het taalgebruik in hun brieven worden bestudeerd. De taalkundige context is die van de standaardisatie en codificatie van het Engels in de achttiende eeuw. In deze periode werd een groot aantal grammatica's gepubliceerd waarin commentaar geleverd werd op bepaalde grammaticale constructies en veranderingen in de taal.

Walpole en zijn correspondentie als onderwerp van taalkundig onderzoek

In het eerste hoofdstuk van dit proefschrift bespreek ik naast de opzet van het onderzoek en de onderzoeksvragen ook de keuze van het materiaal en de informanten. In dit onderzoek maak ik gebruik van de persoonlijke correspondentie van Walpole en de mensen met wie hij brieven uitwisselde. Dit geschreven medium is nadrukkelijk geen representant van gesproken taal, maar is wel de bron die het dichtste bij 'vrij' taalgebruik komt zoals het gesproken woord dat is. Multi-dimensionale analyses van verschillende teksttypes laten zien dat er wel degelijk overlap is tussen de taalkundige kenmerken van gesproken tekst en persoonlijke brieven, bijvoorbeeld in het werk van Biber (1991). Ook Fitzmaurice (2002a) stelt dat ondanks het feit dat een brief nadrukkelijk niet hetzelfde is als gesproken tekst op papier, brieven wel degelijk sommige karakteristieken delen met gesprekken. Er is simpelweg geen beter historisch materiaal voor historisch sociolinguïstisch onderzoek voorhanden dan de persoonlijke brief.

Naast zijn brieven heeft Walpole ook andere geschriften nagelaten. In zowel zijn brieven als in zijn persoonlijke notities laat Walpole zien dat hij een taalbewust man is. Hij bekritiseert anderen om hun taalgebruik (van Voltaire tot de dorpspastoor), noteert prescripties en proscripties zoals ook de grammatici in die tijd dat deden, maar toont tegelijkertijd onzekerheid over zijn eigen taalgebruik. Deze uitingen, passend bij het normatieve taalklimaat van de achttiende eeuw, tonen aan dat Walpole bezig was met taal en met wat correct is en wat niet, maar ze bewijzen niet dat het eigenlijke gebruik binnen een netwerk van correspondenten uit de bovenklasse zo uniform en standaard is als vaak wordt aangenomen. Horace Walpole en zijn correspondenten zijn

---

ondanks hun maatschappelijke positie interessante onderwerpen voor taalkundige analyses en met name voor sociale-netwerkanalyse.

In hoofdstuk 2 behandel ik het gebruik van een gepubliceerde en geredigeerde bron voor taalkundig onderzoek. De volledige correspondentie van Walpole en zijn correspondenten is tussen 1937 en 1983 verzameld en gepubliceerd door W.S. Lewis en zijn medewerkers, en gepubliceerd door Yale University Press. Tot nu toe is deze bron voornamelijk gebruikt als een “kroniek” van de achttiende eeuw, voornamelijk vanwege de inhoud van de brieven en niet vanwege de taalkundige informatie die daarin verscholen ligt. De editie bevat weliswaar geredigeerde teksten, maar dit is beperkt gebleven tot het niveau van de spelling en interpunctie. Dit maakt de brieven wel geschikt voor onderzoek van bepaalde grammaticale constructies, zo lang men maar rekening houdt met het proces waar zij voor publicatie doorheen zijn gegaan. In de eerdere edities van Walpoles brieven uit de negentiende eeuw werd veel meer aan de tekst gesleuteld en werden vaak zelfs passages weggelaten. Lewis *et al.* (1937-83) hebben zich voor deze editie op de originele handschriften gebaseerd om deze omissies te repareren waar mogelijk.

Voor mijn onderzoek heb ik de brieven uit verschillende delen van de edities ingescand (zie Appendix B) en omgezet naar tekst. Dit resulteerde in een corpus van Horace Walpoles correspondentie (CHWC) van circa vier miljoen woorden, waarvan iets meer dan de helft is geschreven door Horace Walpole, en de rest door zijn correspondenten. Het corpus is bijna twee keer zo groot als de bekende referentiecorpora, zoals het correspondentie-subcorpus van ARCHER en corpora zoals CEEC/CEECE, die elk een tot twee miljoen woorden bevatten. In CHWC kan de spelling van Horace Walpole en zijn correspondenten niet bestudeerd worden, maar inmiddels zijn veel van de

originale manuscripten ook online beschikbaar op de website van de *Yale Lewis Walpole Library* en dus makkelijker bereikbaar voor dergelijk onderzoek.

Sterke werkwoorden in het taalgebruik van Walpole en Mann

In hoofdstuk 3 onderzoek ik de variatie in het gebruik van sterke werkwoorden in de taal van Horace Walpole en zijn correspondent, de diplomaat Horace Mann (1706-1786). Walpole en Mann schreven bijna vijftig jaar intensief met elkaar. Hun brieven laten het taalgebruik zien van twee hoogopgeleide leden van de Engelse bovenklasse tijdens de opkomst en het toppunt van het codificatieproces dat het sterke werkwoordstelsel beïnvloedde. Variatie in de morfologie van onregelmatige of sterke werkwoorden komt tegenwoordig nog voor in dialect, maar in de achttiende eeuw was variatie in de standaardtaal ook nog gebruikelijk. Het proces van standaardisatie zorgde voor een parallel gebruik van bepaalde vormen van de onvoltooid verleden tijd en voltooid deelwoorden bij werkwoorden waar deze vormen nog verschilden van elkaar. Het gaat dan om het gebruik van *wrote* in plaats van *written* als voltooid deelwoord van het werkwoord *write*, bijvoorbeeld, maar ook om spelling- en morfologische variatie binnen de vormen. In de grammatica's van de achttiende eeuw werd dit gebruik streng veroordeeld, onder andere door Robert Lowth (1763: 64-65). Ik beschrijf de variatie in het idiolect van de twee Horaces, en toon hoe dit past binnen het bestaande beeld van variatie in gebruik in die tijd. Tevens kijk ik of er een "codificatie-effect" aangetoond kan worden vanuit de veranderingen in het taalgebruik van de twee correspondenten.

In de taal van Walpole en Mann komen diverse standaard en niet-standaard vormen voor bij de sterke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd en het voltooid deelwoord. Zowel Mann als Walpole gebruiken in de

---

context waar volgens de moderne standaard de onvoltooid verleden tijd gewenst is grotendeels standaardvormen, waarbij Walpole een hoger percentage standaardvormen gebruikt. In de context waar een voltooid deelwoord wordt verwacht is het aandal niet-standaardvormen veel hoger. Bij Mann is dit bijna 80 procent, bij Walpole 'slechts' circa 40 procent. Het gebruik is door de tijd heen vrij stabiel, met als uitzondering een stijging in het voorkomen van standaardvormen in de voltooide tijd in het taalgebruik van Walpole. Je zou daarom kunnen zeggen dat Walpole zichtbaar onderdeel was van het taalkundige 'klimaat' waarin de normatieve regels omtrent taalgebruik werden gecodificeerd; deze regels waren een reflectie van een verandering die al in gang was gezet, meer dan dat deze de verandering veroorzaakten. Wat het gebruik ook laat zien is dat beide mannen niet noodzakelijkerwijs in hun taalgebruik werden beïnvloed door elkaar, ondanks dat ze een hechte relatie via hun correspondentie onderhielden en veelvuldig contact hadden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat Mann door zijn geografische verwijdering van het Engelse thuisland geneigd was een conservatiever taalgebruik te hanteren dan Walpole die zich te midden van de taalverandering bevond. Wat de analyse in ieder geval aantoont is dat het taalgebruik van de bovenklasse een mogelijke inspiratie was voor de norm zoals gecodificeerd in *grammatica's*, zoals ook aangetoond in Sairio (2008).

Sociale-netwerkanalyse en de geschiedenis van de Engelse taal

In hoofdstuk 4 bespreek ik de manieren waarop in het verleden gebruik is gemaakt van sociale-netwerkanalyse (SNA) bij de bestudering van historisch materiaal, en bespreek ik kort de belangrijke begrippen en concepten van SNA. Volgens Milroy (2002) is het netwerk van een individu simpelweg de optelsom van de relaties die hij of zij met anderen aangaat, en is sociale-netwerkanalyse

het onderzoeken van de verschillende structuren en eigenschappen van deze relaties (2002:549). In vrijwel alle methodologische verhandelingen over sociale-netwerkanalyse komen dezelfde termen voor, waarvan de belangrijkste zijn dat een netwerk bestaat uit individuen, uitgedrukt in knopen, en relaties of transacties tussen deze personen, verbeeld door vectoren of verbindingen. Het aantal verbindingen en de sterkte daarvan kunnen gemeten worden en gekwantificeerd in een netwerksterkteanalyse, waarbij het model van Milroy (1987) uitgaat van een schaal van 0 tot 5.

Andere belangrijke concepten in het model zijn dichtheid en gelaagdheid van een netwerk, waarbij de dichtheid wordt bepaald door het aantal relaties en verbindingen ten opzichte van het aantal mogelijke verbindingen zodat een dichtheid van 100 procent betekent dat iedereen in het netwerk met iedereen verbonden is. De gelaagdheid wordt bepaald door het feit dat een relatie of verbinding niet op zichzelf staat, maar dat deze uit verschillende soorten relaties tegelijk kan bestaan, bijvoorbeeld doordat iemand familie, collega en vriendin van dezelfde persoon is. Volgens Milroy komen dichtheid en gelaagdheid vaak samen voor, en versterken ze beide de kracht en effectiviteit van het netwerk als normbevestigend. Een dicht en gelaagd netwerk heeft een grotere kans om een sterke interne norm te hebben.

In een meer open netwerk, met een lagere dichtheid en minder gelaagdheid, is de kans veel groter dat leden van het netwerk ook connecties buiten dat netwerk hebben. Veranderingen kunnen dan ook makkelijker binnenkomen in een open netwerk, of in elk geval via iemand die minder dicht in het netwerk zit en minder sterke banden heeft. Granovetter (1973 en 1983) ziet zwakke (dus niet sterk gelaagde) verbanden tussen mensen als bevorderend voor de verbinding tussen kleinere micro-groepen of clusters in een netwerk. Binnen een groot netwerk kunnen kleinere clusters voorkomen

---

waarvan de leden dichter verbonden zijn met elkaar dan met de rest van het netwerk. Personen die met meerdere clusters of netwerken verbonden zijn, kunnen fungeren als brug voor veranderingen binnen het netwerk en voor invloed van het ene netwerk op het andere. Bruggen worden vaak gevormd door personen die vernieuwers zijn in hun netwerk.

In de rest van hoofdstuk 4 bespreek ik de huidige stand van zaken met betrekking tot de sociale-netwerkanalyse zoals die is toegepast op historisch materiaal. Ik behandel allereerst de vroege en meer anekdotische pogingen eind jaren tachtig en begin jaren negentig (Tieken-Boon van Ostade 1987a, 1991, 1996; Fitzmaurice 2000a). Vervolgens bespreek ik de resultaten van een workshop over sociale-netwerkanalyse en de daaropvolgende papers in 2000 (Tieken-Boon van Ostade *et al.* 2000) waarin stappen worden gezet om tot methodologische principes voor de toepassing op historisch materiaal te komen, onder andere door Bax (2000). Ten slotte komen publicaties aan bod uit de jaren daarna waarin Bax (2002, 2005) en Sairio (2005, 2008, 2009a, 2009b) het model verfijnen en uitbreiden door gebruik te maken van andere modellen zoals communicatie accommodatie theorie (CAT) en betrokkenheidsanalyse.

Sociale-netwerkanalyse: case studies

In hoofdstuk vijf onderzoek ik het taalgebruik en het netwerk van Walpole en zijn familieleden, de Walpoles. Daarbij maak ik gebruik van een klassieke netwerksterkteanalyse gebaseerd op het werk van Bax (2000). Bij het kwantificeren van de netwerkpatronen ga ik uit van de dynamische eigenschappen van relaties en dat kunnen veranderen door de tijd. Ik maak zogezegd een aantal momentopnames van het netwerk zoals het eruit zag op verschillende momenten in de tijd. In de analyse maak ik gebruik van de notie

van asymmetrische netwerkverbindingen zoals besproken door Fitzmaurice (2000b).

Binnen het Walpole-familienetwerk is de functionele kant van de relaties ondergeschikt aan de relationele of emotionele kant. De functionele kant is voor alle familieleden min of meer gelijk. In de analyse richt ik me daarom op het kwantificeren van de emotionele verbindingen tussen de netwerkcontacten. Dit gebeurt op basis van de contextuele informatie in de brieven en bijbehorende geschriften. Door de tijd heen veranderen de relaties behoorlijk, en vindt er diverse keren zogenaamde coalitieformatie plaats (Fitzmaurice 2000b). De netwerksterkteanalyse laat echter door gebrek aan informatie en aan materiaal veel gaten open, en dus zijn de totale netwerkscores van de netwerkleiden niet geheel betrouwbaar. Er kan daarom alleen zeer voorzichtig iets gezegd worden over invloed binnen het netwerk. Bovendien blijkt in de taalkundige analyse dat er voor deze kleine netwerkcluster onvoldoende taalkundig materiaal voorhanden is om significante resultaten te kunnen vinden bij de analyse van het gebruik van *you was* in plaats van het nu standaard voorgeschreven *you were*, noch voor de analyse van het gebruik van *be* en *have* met intransitieve mutatieve werkwoorden. Ook voor het gebruik van onregelmatige vormen voor de onvoltooid verleden tijd en de voltooid deelwoorden van sterke werkwoorden zijn geen significante resultaten gevonden. Wat wel gesteld kan worden, is dat er in deze analyse van een familienetwerk ook invloed lijkt te zijn van meer traditionele sociale indicatoren zoals gender, generatieverschil en hiërarchie binnen de familie. Ook is te zien dat Horace Walpoles nichtje Maria Walpole (1736-1807) ondanks het grote leeftijdsverschil met de andere correspondenten ten tijde van de briefwisselingen mogelijkwijs een centraal netwerkcontact zou kunnen zijn alsmede een *early adopter*. Zij en Horace

---

Walpole lijken beiden meer innovatieve grammaticale constructies te gebruiken dan hun familieleden en wellicht ook meer dan hun tijdgenoten.

In hoofdstuk 6 behandel ik het netwerk van Walpole en zijn vroegere schoolgenoten op Eton, waarbij ik inga op de problematiek van het werken met kleine datasets en lage frequenties van te onderzoeken vormen en constructies. In dit hoofdstuk voer ik zowel een klassieke netwerksterkteanalyse uit, als een betrokkenheidsanalyse op basis van bepaald taalgebruik, gebaseerd op Sairio (2005). Ook in deze analyse houd ik verschillende periodes aan waarin de relaties steeds een specifieke fase doormaken. De eerste periode is de tijd waarin de jonge vrienden allen studeren. In de tweede periode gaan twee van de vrienden met elkaar op reis, terwijl de beide anderen thuisblijven (één van hen overlijdt jong). Er ontstaat ruzie tussen de reisgenoten en de vriendschap lijkt verbroken te worden. In de derde en laatste periode zijn alleen Gray en Walpole nog onderdeel van het netwerk. Hun ruzie is bijgelegd en ze delen in de brieven vooral hun liefde voor antiek, en hun lichamelijke pijnjes met elkaar. De veranderingen in de netwerkstructuur zijn goed te zien aan de veranderende dichtheid en gelaagdheid van het netwerk als het uitgetekend wordt.

Naast de klassieke analyse voer ik een analyse uit op basis van taalkundige informatie die volgens Chafe (1985), Palander-Collin (1999a, 1999b) en Sairio (2005) een bepaalde mate van verbondenheid tussen de correspondenten of preoccupatie van de correspondent met zichzelf aangeeft. Hierbij wordt gekeken naar het gebruik van eerste- en tweedepersoons voornaamwoorden, het gebruik van *you know*, het gebruik van evidentiele constructies en van bijwoorden van graad zoals *very* en *quite*. Het uitvoeren van een taalkundige analyse levert natuurlijk als bijwerking op dat de resultaten ervan ook beïnvloed worden door zaken als teksttype en genre (wat

echter voor al het gebruikte materiaal hetzelfde is) en het feit dat ontbreken van taalmateriaal dus ook een ontbrekende betrokkenheidsscore oplevert. Ik stel daarom in dit hoofdstuk voor om de twee analyses te combineren, en vooral te kijken waar de resultaten van die analyses elkaar bevestigen. In hoofdstuk zes blijkt dat de (naar dezelfde schaal omgerekende) scores met beide methoden voor Walpoles netwerk in 30 procent van de gevallen overeenkomen en in nog eens 40 procent van de gevallen zeer dicht bij elkaar liggen. In het geval dat de scores erg ver uit elkaar liggen, wijst dit op een punt van verder onderzoek, ook op het gebied van de gebruikte methodologie voor de betrokkenheidsanalyse. Een subjectieve netwerkanalyse op basis van contextuele informatie kan door deze gecombineerde manier van werken echter toch enigszins objectiever gemaakt worden. De taalkundige analyse van het netwerk op basis van het gebruik van *be* en *have* met mutatieve intransitieve werkwoorden is echter wederom teleurstellend. Ook hier zou het zo kunnen zijn dat het taalgebruik van de bovenklasse, waartoe Walpole en zijn correspondenten behoorden, eerder een bron voor de grammatica's is geweest dan dat de informanten daardoor werden beïnvloed.

Conclusies

Noch het taalgebruik van Horace Walpole, noch dat van zijn correspondenten is uniform en volledig conform de destijds geldende standaard. Je zou kunnen zeggen dat variatie eerder regel dan uitzondering was, hoewel er voor sommige grammaticale constructies minder verschillende varianten werden gevonden dan vanuit de beschrijvingen in de grammatica's zou worden verwacht. In het geval van Horace Mann kon ik vaststellen dat hij zich aan de periferie van het taalklimaat bevond, waardoor hij buiten de directe invloedssfeer van het ontwikkelingsproces van de standaardtaal bleef, hoewel

---

hij op basis van zijn positie in het netwerk eerder een vernieuwer had kunnen zijn.

Binnen het taalgebruik van de leden van Walpoles netwerk vinden we dus variatie in taalgebruik die voor een groot deel verklaard kan worden door op micro-niveau naar het netwerk en de positie van de informanten te kijken ten opzichte van Walpole zelf. De keerzijde van een micro-analyse is dat de opbrengst van taalkundig onderzoek op basis van het taalgebruik binnen een kleine netwerkcluster vaak teleurstellende resultaten oplevert. Ik ben ervan overtuigd dat sociale-netwerkanalyse een nuttig instrument kan zijn voor de analyse van historisch materiaal als het met inachtneming van voldoende theoretische onderbouwing gebeurt. Ook de aanpassingen op het model zoals ik die heb voorgesteld, door de netwerksterkteanalyse te combineren met een betrokkenheidsanalyse, kunnen het model robuuster en minder subjectief maken. De betrokkenheidsanalyse kan echter niet los van de netwerksterkteanalyse gebruikt worden aangezien de taalkundige samenstelling van een corpus ook beïnvloed wordt door genre, teksttype en taalveranderingen.

Tot slot heb ik beargumenteerd dat een klassieke netwerksterkteanalyse van historisch materiaal wellicht aangevuld moet worden met sociologische parameters zoals gender, leeftijd en sociale klasse. Hoewel het aangepaste combinatiemodel uiteindelijk teruggaat op Milroy (1987), komt het idee ervoor van een suggestie van Fitzmaurice (2000a) en is het daarbij gebaseerd op het werk van Bax (2000) en Sairio (2005). Het toepassen van een combinatiemodel, op een zo rigoureuze wijze als de data mogelijk maken, kan van zogenaamde slechte data toch bruikbare data maken.

